

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
Криворізький державний педагогічний університет
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Сумський державний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої 220-річчю від дня заснування Університету*

7 листопада, 2024 року

Харків – 2024

Редакційна колегія:

Бойчук Ю.Д. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України, ректор ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Бережна С.В. – докторка педагогічних наук, професорка, проректорка з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Вайнола Р.Х. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної освіти та соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Костіна В.В. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Купенко О.В. – докторка педагогічних наук, професорка, доцентка кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету;

Поліщук В.А. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ТНПУ імені Володимира Гнатюка;

Рассказова О.І. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри соціальної роботи КЗ «ХГПА» ХОР;

Рижанова А.О. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка;

Романова І.А. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Сайко Н.О. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної роботи, реабілітації та повоєнної адаптації ПНПУ імені В.Г. Короленка;

Смеречак Л.І. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Шимко І.М. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи КДПУ.

С91 *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях:* матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю від дня заснування Університету, м. Харків, 7 листопада 2024 р. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2024. 330 с.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 11 від 20.11.2024 р.*

У збірнику представлено матеріали науково-практичної конференції «Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях», метою якої було обговорення традицій і сучасних викликів теорії та історії соціального виховання особистості; досвіду роботи соціальних інституцій в умовах воєнного стану; технологій та методик соціального виховання особистості в умовах війни; підготовки майбутнього фахівця до соціального виховання особистості в сучасних умовах.

Для науковців, викладачів, аспірантів і здобувачів вищої освіти, фахівців соціальних інституцій.

Матеріали публікуються в авторському варіанті.

8. Поліщук Ю.Й. Соціальне виховання учнівської молоді як соціально-педагогічна проблема. *Сприяння здоров'ю дітей та молоді: теоретико-методичні аспекти*: матеріали IV між нар. соц.-пед. конф. (Луцьк, 29–30 вересня 2009 р.) / гол. ред. П. М. Гусак. Луцьк : [б. в.], 2009. С. 328–335.

9. Романова І.А. Дидактичні засади формування культури інтелектуальної діяльності молодших школярів. Монографія. Харків : Фінарт, 2014. 324 с.

10. Сарнавський М.О. Настільні інтелектуальні ігри як засіб виховання сучасних підлітків. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Випуск 29 (2-2020). С.205-212. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29>

11. Сосюра М. Інтерактивні методи соціально-педагогічної роботи з підлітками групи ризику в контексті профілактики соціально небезпечних хвороб. *Молодий вчений*, 2018. №3 (55). С.590-593. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5013>

Лисоконь І.О.

*доктор філософії з освітніх, педагогічних наук
старший викладач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Криворізького державного педагогічного університету*

Василюк Т.Г.

*кандидатка педагогічних наук, доцентка
в.о. завідувачки кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Криворізького державного педагогічного університету*

ТЕХНОЛОГІЇ КЕЙС-МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙНИ

В умовах військових конфліктів потреби громадян, особливо осіб, які зазнали травматичного досвіду полону або окупації, постійно зростають, що підкреслює важливість створення ефективних систем підтримки та супроводу. Нині розповсюдженою технологією є кейс-менеджменту для соціальної роботи, оскільки кейс-менеджмент дозволяє у роботі з людьми, які постраждали від обставин воєнного стану враховувати індивідуальний підхід та вікові особливості клієнта, міжсекторальну співпрацю соціальних сервісів та використання цифрових інструментів.

Протягом 10 років через військову агресію на територію України створюються значні соціальні, економічні та психологічні виклики для всього населення, але особливий тиск відчувають люди, які безпосередньо постраждали від насильства, втратили домівки або зазнали фізичних і психічних травм. У таких обставинах завданням та цінності соціальної роботи стають надзвичайно актуальними. Кейс-менеджмент, як одна з технологій соціальної роботи, дозволяє забезпечити систематичний і структурований підхід для підтримки цих осіб, створюючи чіткий план допомоги на основі

індивідуальних потреб кожного клієнта.

Особливості застосування технологій кейс-менеджменту у галузі соціальної роботи та соціального супроводу у своїх працях висвітлювали Артеменко І. [1], Бойко О. [3], Спіріна Т. [6] тощо. Специфіку соціальної роботи та соціального супроводу осіб постраждалих від воєнних дій досліджують Бевзенко Л. [2], Лях Т. [4], Сахарук О. [5] та інші.

Кейс-менеджмент у соціальній роботі та соціальному супроводі постраждалих внаслідок війни передбачає декілька основних етапів, які дозволяють організувати допомогу ефективно. На нашу думку важливими є наступні кроки:

- оцінка потреб (на цьому етапі фахівець з соціальної роботи визначає індивідуальні проблеми та потреби клієнта, враховує його життєві обставини, рівень травматизації від подій та доступність до необхідних ресурсів. При цьому особлива увага має робитися на питаннях безпеки, наявності житла, належної медичної допомоги, доступу до соціальних послуг та тривалої психологічної підтримки);

- планування допомоги (після оцінки потреб клієнта створюється індивідуальний план супроводу, який містить конкретні кроки, необхідний перелік соціальних послуг та необхідні ресурси, які можуть допомогти клієнту позбутися травматичного досвіду);

- координація послуг (успіх кейс-менеджменту залежить від ефективної координації між різними інституціями соціальних сервісів. Фахівці з соціальної роботи мають забезпечуючи комплексний супровід клієнта співпрацювати з фахівцями медичної, освітньої, психологічної та правоохоронної галузей);

- моніторинг і оцінка (оцінка результатів роботи є важливим етапом соціального супроводу, оскільки дозволяє перевірити ефективність обраної технології. В разі необхідності індивідуальний план супроводу коригується, враховуючи зміни у ситуації клієнта та його потребах).

Сьогодні широко використовуються сучасні цифрові інструменти в галузі соціальної роботи, не виключенням є і кейс-менеджмент. Для ефективної реалізації технології кейс-менеджменту у соціальному супроводі осіб, постраждалих від війни використовуються сучасні цифрові технології, які допомагають соціальним працівникам краще організувати свою роботу та підтримувати зв'язок з клієнтами, зокрема:

1. Мобільні додатки для клієнтів (допомагають клієнтам самостійно відслідковувати свої результати, отримувати нагадування про необхідність відвідати відповідно фахівця, а також легко зв'язуватися з відповідальним фахівцем із соціальної роботи);

2. Системи захисту даних (зادля реалізації принципи конфіденційності інформації про клієнтів, зокрема постраждалих від війни, велике значення має наявність систем захисту даних);

3. Цифрові платформи для управління кейсами (використання спеціалізованих онлайн платформ дозволяє зберігати інформацію про клієнтів, відстежувати хід виконання індивідуальних планів соціального супроводу, а також координувати зусилля між різними інституціями соціальних сервісів).

Не менш важливим питанням залишається в соціальному супроводі осіб, постраждалих від війни міжсекторальна співпраця. Ефективна допомога постраждалим від війни неможлива без залучення до кейс-менеджменту фахівців з різних галузей: освіта, охорона здоров'я, правоохоронна діяльність, психологія тощо. Кожна з цих галузей робить свій внесок, забезпечуючи всебічну підтримку клієнта, а фахівець із соціальної роботи координуючи роботу всіх інших фахівців, створює ефективну мережу соціальної роботи.

Задля ефективного використання технології кейс-менеджменту нині необхідне навчання та підвищення кваліфікації фахівців із соціальної роботи. Постійне вдосконалення професійних навичок фахівців є важливим аспектом роботи. Курси з кейс-менеджменту, тренінги з комунікації та навчання основам психологічної підтримки допомагають фахівцям краще розуміти проблеми клієнтів і надавати їм необхідну допомогу. Вважаємо, особливо важливими є навички кризової комунікації та вміння працювати з травматичним досвідом клієнта.

На підставі вище викладеного можемо зробити висновок, що кейс-менеджмент у соціальній роботі та соціальному супроводі постраждалих від війни є багатограним та складним процесом, що вимагає від фахівців із соціальної роботи високої кваліфікації, вміння користуватися сучасними цифровими технологіями, знань у сфері організації соціальних послуг та наявності базових психологічних компетентностей для роботи з травматичним досвідом. Ефективний кейс-менеджмент у роботі з клієнтами постраждалими внаслідок обставин правового режиму воєнного стану дозволяє зменшити негативні наслідки війни, допомагаючи людям знайти сили для відновлення та інтеграції у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Артеменко І. Підготовка менеджерів соціальної роботи до застосування кейс-менеджменту у роботі з клієнтами. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. Київ, 2014. № 1. С. 12-19.
2. Бевзенко Л., Беленок О., Бойко Н. Українське суспільство в умовах війни : колект. монографія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.
3. Бойко О. Технології соціально-педагогічної роботи в громадах. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2023. № 4. С. 43-51.
4. Лях Т., Бойко А., Харітонов А. Соціальна робота з постраждалими від воєнних дій: успішні практики співпраці державних і громадських організацій. *Соціальна робота: реалії та перспективи* : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 110-річчю Полт. нац. пед. ун-та імені В. Г. Короленка. Полтава, 2024. С. 48-51.
5. Сахарук О. Роль цифрових технологій у процесі соціальної інтеграції та реінтеграції постраждалих від війни. *Соціальна робота та соціальна освіта*. Умань, 2024. № 1(12). С. 42-47.
6. Спіріна Т., Бодня А. Кейс-менеджмент у роботі з вразливими групами населення. *Ввічливість. Humanitas*. Луцьк, 2023. №2. С. 145-150.